

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Disputationes Theologicae

Quatuor Tomis distinctæ: Quibus Uniuersa Theologia Scholastica Clare,
Breviter & accuratè explicatur

De Deo, Et De Angelis

Martinon, Jean

Burdegalae, 1644

Sect. 3. An angeli speciebus indigeant, vt se ipsos intelligant vel alia sibi
intrinseca, aut sufficienter præsentia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73898)

Alia ratio, cur ea quae nunquam vidimus, memorari non possumus: eorum autem quae vidimus, recordamur: nisi quia haec in nobis aliquam sibi imaginem impressam, illa vero nullam requerunt.

15. Non sufficit ad recordationem, antea percipisse obiectum. Male autem respondent aliqui sufficere ad recordationem, quod intellectus antea percipit obiectum, licet nulla species sit relicta. Si enim est ita: cur non in perpetuum recordari possumus eorum quae semel intelleximus? Semper enim verum est, quod antea perciperimus. Manet ergo quidquid necessarium est & sufficiens ut recordemur. Dicet fortasse debere non nimis diu antea percipisse. Verum impertinens est, quod diu magis aut minus antea perciperimus, si ex eo nihil reale est in praesens quod iuuet intellectum, sed tantum antea fuerit perceptio eiusdem obiecti. Neque in approximatione patientis ad agens, vel in aliis conditionibus aut principis ad agendum requisitis realiter & physice, quicquam simile reperitur. Alia vero est ratio intellectus Angelici & humanae: & alia voluntatis: quia voluntas perinde mouetur ab obiecto possibili vel impossibili, praesente, vel absente, aut non existente, atque fortiter apprehenso. At Angelus non potest habere perfectionem notitiae intuitivae circa obiectum nisi existat, & illi sufficienter sit praesens. Quod signum est intellectum Angelum penetrare ad aliquo exercitio physico obiecti.

16. Ad secundum Respondeo species necessario determinare, non liberè, quippe quae careant agendi libertate. Angeli tamen non propterea cognoscunt semper omnia quorum species habent. Tum quia non possunt simul ea omnia cognoscere distinctè. Tum quia liberè veniunt speciebus, quarum omnium consilium & generalem quandam cognitionem semper habent, per quam ad speciales earum usus & attentiones sese liberè applicant. Semper inquam moraliter: id est, frequenter & ordinariè, ut explicabitur disp. 40. lect. 1. num. 11.

Postremum argumentum Vasquez tangit difficultatem sect. 4. explicandam de origine specierum intelligibilium in intellectu Angelico existentium. Alia vero quadam quae nobis opponit Durandus quaest. citata, leuiora sunt, & satis aperte falsum supponunt. Ita ut non egeat longiori relatione.

17. Instari tamen potest pro eadem opinione, quia licet Deus requirat obiecta contingentia ut ea cognoscat, puta futuros actus liberos creaturarum: & ignis v. g. requirat subiectum, in quod agit, esse propinquum: non propterea completur ab illis vis diuina intelligendi, aut virtus ignis ad agendum. Ergo ex eo quod Angelus ad cognoscendum intuitivè requirat existentiam obiecti, non bene inferimus obiectum concurrere quodammodo ad intellectionem, & complere potentiam intellectus Angelici.

Respondeo quod ad Deum attinet, habere ipsum per se vim completissimam intelligendi

quidlibet; & non requirere ex parte obiecti ut existat, sicut requirit Angelus intuitivè: sed tantum ut sit intelligibile. Unde aequè cognoscit res antequam sint: & vocat ea quae non sunt, tanquam ea quae sunt. Sibi quippe ipsi fitit omnia intelligibilia: quae tamen quando non sunt, non possunt exercere physicam causalitatem: & nihilominus aequè videntur à Deo quando non sunt.

18. Ad secundum dico subiectum esse partem causae, quia concurret materialiter & eductivè ad calefactionem. Calere pertinet ad complementum causae integræ, & sine illo ignis non est complete potens ad calefaciendum. Similiter autem Angelus non potest habere notitiam intuitivam sine obiecto existente, & physice praesente, ut satis propinquo. Ergo complet principium totale intelligendi, & concurret aliquo modo physice, id est, per exercitium physicum, quippe quod exerceri nequit sine reali & physica existentia. Non concurret autem per modum causae materialis, & eductivè: quia non recipit notitiam intuitivam. Ergo alio genere causae, nimirum agentis aliquo modo, siue excitantis ad sui cognitionem suo concursu.

SECTIO III.

An Angeli species impressis egeant, ut se ipsos intelligant, vel alia sibi impressa, aut sufficienter praesentia?

19. Dico primò Angelum non egere speciebus impressis, ut se ipsum intelligat. Ita D. Thom. quaest. 56. art. 1. Molina & alij interpretes ibidem: Scot. in 2. dist. 3. quaest. 8. & 10. Suarez lib. 2. cap. 4. num. 7. Et à fortiori Vasq. disp. 200. num. 8. aliique qui cum ipso negant species esse necessarias Angelis ad vlla obiecta naturaliter cognoscibilia.

20. Ratio praecipua conclusionis est, quia species impressa nullo prorsus argumento ostenditur esse necessaria, nisi ubi obiectum non potest per se immediate concurrere ad sui cognitionem. At Angeli substantia potest per se immediate concurrere ad sui cognitionem, aequè ac species impressa. Est enim aequè spiritus, & aequè praesens & vnita (vel potius identificata) intellectui Angeli, atque esset species inhærens. Inhærentia vero, ad determinandum & mouendum obiectivè, necessaria non est, neque informatio, aut subordinatio respectu potentiae intellectivae. Alioquin Deus per se mouere & determinare non posset intellectum Beati ad sui visionem, sine specie impressa: vel idem inus non naturale foret visioni beaticae. Adde ad visionem intuitivam Angelorum necessarium esse, ut obiectum ipsum per se immediate moueat &

Deus non eget concursu obiecti.

D. Thom. Scotus, Molin. Suarez, Vasq. 1

20. Angelus non eget specie ut se ipsum intelligat.

Vid. infra num. 3. & sequent.

occurrat, vt ostendimus inferius: siue alioqui detur species intuitionem adiuvans siue non. Et tamen plurima obiecta quæ videntur ab Angelis sunt illis extrinseca minimeque inhærentia, vel subordinata. Ergo subordinatio vel inhærentia non est necessaria ad motum & determinandum intellectum Angelicum. Adde præterea quod Angeli cognoscunt suas species impressas per se immèdiate: alioquin abirent in infinitum, si has cognoscerent per alias, & istas rursum per alias, & sic deinceps. Par autem est ratio, vt Angelus cognoscat suam substantiam per se immèdiate: quippe quæ est æquè spiritalis & intelligibilis, & esse præsens realiter, seu potius identificata intellectui angelico.

21. Deobus autem modis potest Angelus seipsum intelligere. Intuitiue scilicet, & abstractiue aliquatenus. Et ad utrumque sua ipsius substantia sufficit, per seipsam concurrente obiectiue ad sui cognitionem. Notitia intuitiua, per analogiam ad visionem ocularem sic dicta, illa est, quæ res cognoscitur directe vt præsens & existens: ita vt secundum præsentiam suam realem & actualem terminet cognitionem, & vt talis notitiæ certitudo euidenter rem esse. Adde vt talis cognitio vel sit euidenter assertiua rei vt existentis: vel determinet sufficienter ad talem assertionem. Notitia verò abstractiua dicitur quævis alia.

22. Tam verò Angelum posse seipsum intuitiue cognoscere vt præsentem & existentem, per suam ipsius substantiam sufficienter ad se determinantem, satis patet ex rationibus allatis in probatione conclusionis. Quod verò etiam abstractiue probatur: quia licet Angelus semper existat: atque etiam quotiescunque intelligit, cognoscat saltem per reflexionem virtutalem se existere, quatenus cognoscit experimentaliter se intelligere. Potest tamen seipsum cognoscere abstractiue aliquatenus, per conceptus saltem vniuersales & abstrahentes ab existentia, & communes rebus non existentibus: cuiusmodi sunt conceptus entis, substantiæ, spiritus, & similes, in quibus ipse includitur: & quorum obiectum directum non est Angelus vt existens, sed aliquid abstractius & vniuersalius. Huiusmodi enim abstractiones, quas dari posse in nobis experiri, non repugnant Angelis, imò liberæ sunt. Et quæ sunt propria ipsorum substantia, præsens realiter & existens, per se valent ad intuitionem, atque ad illam sufficiunt: potest tamen, si sola, sed cum aliis eiusdem nature intuitiue cognitis, inferri & sufficere ad formando huiusmodi conceptus específicos, aut genericos: sicut nos vix pluribus individuis similibus, possumus formare conceptum vniuersalem communem illis, & omnibus aliis possibilibus eiusdem nature, abstrahentem ab existentia, & ab individuatione.

23. Confirmatur: quia si substantia Angeli, præsens licet & existens, potest esse terminus cognitioni abstractiue & inadequatæ: quidni

etiam principium motuum & determinationis? Et quidem Suar. lib. 2. c. 4. n. 17. & ibi. sequentiam admittit, posito antecedente: sed antecedens falsum putat, posse scilicet Angelum quidditatiue cognoscere seipsum notitiâ abstractiua. Primum, quia hoc ipso quod Angelus cognoscit aliquid in particulari quidditatiue cognoscit sicuti est. Ergo vt existens, si existit. Secundò, quia idem omnino est principium in Angelo: notitiæ intuitiue dum res existit, & abstractiue quidditatiue cum non existit. Differunt enim tantum ex parte obiecti existentis, vel non existentis. Adde vt si obiectum existat, eius notitiæ quidditatiua, sit necessariò intuitiua. Angelus autem existit, quando se cognoscit: ergo, &c.

24. Sed ad primum Responso primo, nihil probare cõtra cõceptum cõmuniem & vniuersalem, formatum ab Angelo de seipso, licet existente, deque aliis possibilibus eiusdem nature, exprimendo solum directè quidditatem & essentiam talis nature angelicæ, abstractam ab existentia & à singularitate. Secundo, dico angelicam notitiam altius rei, etiam in particulari posse esse quidditatiuam, quamuis non sit intuitiua eiusdem rei existentis, quia solum exprimit singularem illius quidditatem, simili modo quo si non existeret & merè possibilis esset. Neque enim omnis notitiæ quidditatiua est adæquata: imò ne omnis quidem intuitiua versatur, circa obiectum cui est adæquate, siue omni modo & ratione quæ est Nullus enim Beatorum Angelorum vel hominum, Deum videt adæquate: tametsi Deus in singulari præsentem contempletur quidditatiue, atque etiam intuitiue visionem beatifica. Et nos actus nostros internos in particulari experimur & cognoscimus intuitiue: sed cõfusus, non experiendo. Neque materiales vel immateriales, substantiales aut accidentales: licet hæc rationes ab illis indistinctæ & essentialiter sint. Et visio corporea a beatitudine, aut lucis, non est visio dependentiæ à Deo, vel inhærentiæ, vel aliarum relationum transcendentium, indistinctarum à luce aut albedine visa.

25. Ad secundum, dico maiorem non esse veram. Quod enim sufficit Angelo ad notitiam abstractiuam rei quando non existit, non illi sufficit ad notitiam intuitiuam rei quado existit. Neque hæc notitiæ in eodem differunt tantum ex parte obiecti: sed etiam ex parte principii necessarii ad intuitionem rei quado existit, atque etiam essentialiter ratione diuersæ perfectionis intrinsecæ. Nam vt inferius ostendimus, Angeli non eliciunt, neque possunt elicere naturaliter tam perfectam cognitionem ante obiecti existentiam & presentiam: ac possunt ipso iam existente & sufficienter presente. Neque sicut Deus, antequam res existat, habent ipsi quicquid est perfecti operis intrinsecæ in earum visione, aut æquè illas intuentur, ac quando existit: ita vt postquam existentia nihil eorum cognitioni accedat, nisi extrinseca denominatione à cõexistentia & presentia obiecti. Alioqui sciret certissime clarissimeque res futuras contingentes, quas antea norunt quiddi-

Angelus potest se cognoscere sine specie etiam abstractiue.

Solutio ad argumenta contraria.

25.

Vide infra lib. 2. c. 1. q. 1.

tatiue abstractiue per species congenitas: quod est falsum, & contra ipsum Suar. & D. Thom. ac communem sententiam. Cum ergo Angelos obiecto posito & sufficienter applicato fiat potens ad perfectionem notitiæ intuitiue, ad quam antea erat impotens: neque id possit referri ad puram obiecti intelligibilitatem, ita ut obiectum se tantum habeat ut materia seu terminus intelligibilis, quemadmodum supra ostendimus. num. 14. Necessarium est ut aliquod adiumentum ipsi accesserit ad complendum principium, & constituendum sufficiens ad tantam perfectionem. Necessarium enim est accedere aliquid principio, quod ex non potente fit potens. Aliqui ante obiecti existentiam non erat potens ad inquisitionem, & ea posita fit potens; ergo, &c. Adde quod ex consensu aduersariorum, & nominatim Suaris lib. 2. cap. 3. num. 25. Quando species impressa concurrit cum intellectu ad notitiam abstractiue obiecti, supplet vicem obiecti. Non supplet autem vim terminatiuam: quia species impressa non terminat obiectiue notitiam, ad quam concurrit ut medium incognitum. Ergo supplet quod aliud officium obiecti circa intellectum, quod cum iuuat: nempe officium mouendi & excitandi sui, & quidem physice, quando quidem excitatio huiusmodi non fit sine physica ipsius existentia.

26. Angelus non eget specie ut intelligat quæ sunt ipsi intrinseca

Dico secundo Angelum non eger speciebus ut intelligat accidentia, & alia naturalia sibi intrinseca, vel inherencia. Ita docent Henric. Ricard & alii quos citat & sequitur Suar. lib. 2. cap. 4. num. 20. & sequentibus. Ibidemque hanc sententiam communiorem esse affirmat. Ratio eius est: quia hæc omnia sunt per se intelligibilia, & per se præsentia intellectui Angeli, æquæ ac ipsius substantia. Ergo possunt, similiter vtilia, per seipsa concurrere, mouendo & determinando intellectum Angelicum ad sui cognitionem. Confirmatur, quia impossibile est Angelos cognoscere omnia sua accidentia per species. Ergo debent cognoscere aliquod per se immediatè. Et patet est ratio, ut possint alia. Antecedens probatur: quia, ut supra diximus, species ipsæ intelligibiles naturales cognoscuntur omnes ab Angelis naturaliter: quippe quæ sunt intra limites obiecti naturalis Angelici. At non cognoscuntur per alias species intelligibiles, ne abeat in infinitum: ergo per se immediatè. Atque alia Angelorum accidentia sunt æquæ spiritalia & intelligibilia per se, & præsentia Angelis: ergo æquæ intelliguntur sine specie. Neque in hoc discrimen vllum ponendum est inter accidentia inherencia intellectui, & inherencia voluntati, ut insinuat Suar. num. 21. Tum quia intellectus & voluntas non distinguuntur realiter: ideoque quæ vni inherens, realiter & identicè inherens vtrique. Tum etiam quia inherens non est necessaria ad mouendum. Alioqui substantia Angeli non moueret

per se, quippe quæ non inheret: neque Deus per seipsum excitaret, & c. species, intellectum Beati ad sui visionem: quippe qui non inheret intellectui Beati. Et ratio allata æquæ concludit accidentia omnia intrinseca Angelis, necessaria, non necessaria intellectiua, volutiua, & alia, æquæ per se mouere posse, cum, sint æquæ spiritalia, & sufficienter per se præsentia & applicata potentie intelligenti. Similiter rationes, quibus ante ostendimus substantiam Angeli sufficere per se, ut intuitiue & abstractiue cognosci possit: æquæ concludunt de accidentibus, & omnibus naturalibus ipsi inexistentibus.

Dico tertio Angelum non eger speciebus, ut cognoscat obiecta extrinseca debite applicata, & sufficienter præsentia per seipsa. Ita Becan. cap. 1. de Angelis quæst. 8. Molina quæst. 56. art. 2. quoad obiecta spiritalia indistantia: & latius, etiam quoad omnia corporea Less. lib. 2. de summo bono num. 49. Aegid. Conink tom. 1. de sacram. quæst. 76. art. 7. num. 115. & 117. Vasq. 1. p. disp. 200. cap. 3. idemque constat probabile de Sala. 1. 2. tract. 2. disp. 3. sect. 7. num. 124. & Dandin. in 2. de anima digressione 30. post Henricum, Durandum, Occamum, Gabr. Gregor. & alios citatos num. 13.

27. Neque etiam ad extrinseca sufficienter præsentia quam naturalia.

Probat quia Angelus eod quod est intelligibilis in actu, & habet substantiam suam sufficienter præsentem, & virtuti intellectiue coniunctam (seu potius realiter identificatam) potest se per suam substantiam cognoscere, ut ostendimus in prima conclus. ex D. Thom. quæst. 56. art. 1. & communis sententia. Similique de causa potest accidentia naturalia sibi inexistentia intelligere per seipsa, ut in secunda assertionem probauimus. Atque alij Angeli sunt etiam intelligibiles in actu, & possunt esse per se præsentem virtuti intellectiue suis Angelis, eique vniri, non quidem informando, quod non est necessarium, sed assistendo: & alioqui non excedunt virtutem intellectiue cuiusuis Angeli. Ergo possunt per seipsos ad vnoquoque Angelo cognosci. Idemque dico de accidentibus eorum naturalibus, deque animabus rationalibus, & aliis spiritalibus obiectis Angelo proportionatis.

28. Probat 1. de immaterialibus.

Quoad res verò materiales, illæ quoque sunt actu intelligibiles. Neque enim ad hoc oportet ut sint immateriales, sed quicquid est, est intelligibile prout est. Ac licet res materiales intelligantur per actum immaterialem; intelliguntur tamen ipse secundum se, & materia ipsa, ac sensibilibus intelligitur secundum propriam rationem. Nihil enim est, in illis, quod non sit intelligibile. Et alioqui res materiales non excedunt virtutem naturalem Angelicam: possuntque illam per seipsas mouere, ad sui intuitionem, ut inferius ostendemus, dummodo sint illi sufficienter præsentem: & quilibet Angelus potest huiusmodi rebus applicatè virtutem suam intel-

29. Probat 1. de materialibus.

etiam, illasque proxime aut sufficienter presentes sibi reddere, localiter ad illas accedendo. Ergo potest illas intelligere immediate per seipsas.

30. Confirmatur quoniam Angeli cognoscunt intuitu res materiales de nouo existentes, alias & alias in infinitum, illas etiam quae pendent a libera Dei vel creaturae voluntate, & contingenter fiunt; comparando illas cum tempore quo sunt, aliisque circumstantiis. Et hoc non per species ante acceptas. Tum quia sola species id non possent. Tum etiam quia non ante acceperunt species illarum omnium rerum & circumstantiarum. Alioqui praenouissent certissime futurum, quicquid naturaliter cognoscunt, dum existit: & tamen certum est, & concessum ab omnibus, Scriptura idem confirmante, Angelos non cognoscere futura contingentia, a Dei vel a creaturae libertate pendentia. Necessarium ergo est ut inuenitur intellectus Angelum in praesentia obiecti materialis, ad habendam cognitionem, quam antea nequibat. Vel ergo iuuatur per species ab obiecto impressas, quae in praesentia obiecti per se praesentis, & sufficienter applicati non apparet necessaria: & ab obiecto materiali produci nequit, & imprimi menti Angelicae pure spiritali. Vel potius quia obiectum ipsum per se determinat immediate, & mouet intellectum Angelicum: quod facilius est, quam imprimere speciem spiritalem, & ad intuitionem Angelicam naturaliter est necessarium, ut ostenditur in fine huius disputationis.

31. Angeli non egent specie ad non praesentia indirecte tantum aut confuse cognoscenda; per aliud, vel in alio.

Dico quarto Angelum non egere speciebus ad obiecta non praesentia, indirecte tantum & mediate per aliud, vel confuse in alio cognoscenda, siue germane, siue analogice. Probat, quia sufficit ut illa obiciantur Angelis in quibus haec mediate cognoscunt. Nam per illa sufficienter determinatur, & mouetur intellectus ad indirectam istorum cognitionem: sicut in nobis experimur. Cum enim regem v. g. in imagine cognoscimus, vel singularia in conceptu vniuersalis, vel causas per effectus, & similia: patet est, si ea nobis occurrant, ex quibus naturaliter istorum cognitionem eruimus, aut ad illam naturaliter eorum interuentu deducimur. Sic Angeli Deum in seipsis, & in aliis eius effectibus, multo perfectius cognoscunt, quam Gentiles illi, de quibus Paulus ad Roman. I. v. 20. Superest ergo, ut solum ad directam germanamque notitiam obiectorum non existentium, aut non praesentium sufficienter praesentibus extra sphaeram diuinationis, egent Angeli speciebus ad mouendum & determinandum eorum intellectum, vice ipsorum obiectorum, ut in sectione praecedenti probatum est. Meminisse autem oportet, quod semper hic loqui de obiectis naturalibus, & naturali cognitione Angelorum.

SECTIO IV.

Resistantes sententiae contrariae.

Contra doctrinam praecedentem sentiunt primò Thomistae, contententes Angelos egere speciebus superadditis intellectui, ad concipiendum quicquid a se distinctum immediate & directe intelligunt, licet illud existat, & per se praesens sit. Citant imprimis Dionysium & Augustinum, assignantes Deum Angelis rationes rerum seu species infundisse: vel in mentibus Angelicis Deum fecisse, intelligibili modo, quia quae in propria existentia initio non sunt creauit. Sed hoc nobis non obest. Quia licet obiecta possint concurrere per seipsa, quando existunt & sufficienter praesentia sunt: potuit tamen Deus eorum species Angelis infundere, ut non penderent in illis cognoscendis ab ipsorum existentia vel praesentia, neque cogerentur aut ex parte stare.

Opponunt secundo Dionysium eundem c. 4. de diuin. nom. dicere: *Angeli eorum quae sunt, rationes discunt, diuina sibi accommodata illustratione*: id est, ut ipsi exponunt per species a Deo impressas. Et c. 7. dicit, Angelos non congregare diuinam cognitionem ex rebus inuisibilibus aut sensibilibus. Atqui si iuuante occurfu obiectorum formaret eorum cognitionem, ut nos facimus, colligeret Dei cognitionem ex rebus creatis. Respondet deo primò Dionysium priori loco vnum affirmare, & alterum non negare, atque ita nobis non obesse. Secundo, probabilius esse Dionysium utroque loco debere intelligi de Angelis Beatis, & de cognitione ipsorum ut Beatorum, quam habent ex Dei illustratione id est, per lumen gloriae ab ipso concessum, cuiusque ope cognoscunt Deum in seipso, & creaturas ut in eodem repraesentatas, independentes ab occurfu & causalitate obiectorum ipsorum creatorum.

Opponunt tertio sensus externos nihil sentire sine speciebus immixtis ab obiectis, existentibus licet & praesentibus, quibus determinentur & compleantur in ratione principij ad elicendam vitalem expressionem obiecti. Ergo idem cogendum est de intellectu humano vel Angelico. Neque enim sensus externi minus habent proportionis & virtutis respectu suorum obiectorum sensibilibus: quam intellectus respectu intelligibilium. Respondet deo primò indirecte. Si sensus externi nihil omnino possunt cognoscere sine speciebus; & intellectus non plus habet virtutis circa intelligibilia: Ergo Angelus nihil potest intelligere sine specie. At hoc per ipsosmet aduersarios falsum est. Siquidem seiplos intelligunt Angeli sine specie, ut fatentur illi cum D. Thom. q. 56. art. 1. Ipsas quoque species non intelligunt per alias species, ne abeantur in infinitum, aut aliquae suarum specierum sentis inintelligibiles.

MARTIN
NIUS
H. J. M. PA
D. M. I
U.